Ч. 75 (11.043). Львів, вівторок 5. квітня 1927 Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік XLV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Знищення — до краю.

Львів, 4. квітня 1927.

Може ще ніколи навіть в часах найбільшого „побідного" похмілля, польська політика у відношенні до українців не була такою гордою, завадіяцькою, хронічно-провокаційною і самопевною, як власне тепер, під кермою маршалка Пілсудського. Тимчасове заспокоєння на українських землях, поворотна хвиля розкладового процесу в українському громадянстві, байдужність до громадських справ, відсутність перспективи з одночасним ширянням в якихсь трансцедентальних просторах, недостача орієнтації в елементарних питаннях біжучої політики та невичування духа часу, а також якесь дивне засклимачення в шкаралупці кількох фраз і кличів, мало згармонізованих зі сучасним моментом, — настроює нашого противника на побідний тон, на відкритий цинізм, якого *ultima ratio*: знищення нас до кінця, до краю.

Теперішній польський уряд, задержуючи в своїх руках монополь у всіх ділянках життя й елімінуючи з нього ще недавно всевладні польські партії, поділився з цими останніми ділянкою національної політики. Не лише поділився, але й найшов з ними спільну мову, заключив тісний, хоч може і неписаний союз. Ліквідація Білоруської Громади, яка крім соціяльних тенденцій — проводила національну емансипацію білоруських мас, погроза ліквідації інших політичних партій поневолених народів під покришкою їх „протидержавности", широко закроєна й офіційно спомагана акція капітуляційно-зрадницьких, перекупно-наємних елементів — по лінії започаткованої в р. 1920 і пізніше провадженої політики пястівців і всеполяків — все те вказує, в якому напрямку розвивається „санація" на українсько-білоруських землях. Тут не переведено досі ні одної, хочби поганенької адміністраційної реформи, не привернено до життя ані одної зі зліквідованих українських шкіл, навіть не пробовано в найменшій мірі якоїсь інвестиційно-господарської політики на українських землях. Словом: нічого! Тут тільки санкціоновано дотеперішню політику ліквідації всіх надбань українського народу й устами п. Бартеля названо це закріпленням „правного стану". Далі не було вже що нищити „законодатним" шляхом і тому наступила доба під назвою „правного стану". Але лишилися ще вартости чисто внутрішні українського і білоруського народу, вартости — так сказатиб — ідеально і духово депозитові та вартости організаційні. І ліквідаційну акцію цих вартостей повів уряд марш. Пілсудського під радісні оклики загального вдоволення польської реакції — або безпосередньо (як це сталося з Білоруською Громадою), або посередньо (як це діється в Галичині і на Волині шляхом деморалізації одиниць, гуртків з кінцевою метою: деморалізації мас).

Тоді політика нищення буде завершена, тоді окалічіла духово і морально, знищена матеріяльно відірвана від своєї еманації, себто інтелігенції — маса найдеться в сітях польських можновладців. На жаль, деякі наші гурти і партії тзв. клясовою політикою чи орієнтаційними винаходами, спомагають цю політику нищення.

В часі, коли всі польські партії, партії пануючої нації, йдуть проти нас, проти поневоленого народу спільним фронтом, маючи всю бажану підмогу в уряді, його екзекутивних органах і величезній бюрократичній машині, ми розсипуємося, розпорошуємося на атоми, вишукуємо лише те, що нас ділить, а не шукаємо того, що нас лучить.

Польська преса, від шовіністично-канібалістичної до пепесівської включно, захоплена акцією уряду. Майже всі польські органи, а особливо органи центроправу, вже відспівали похвальні гимни урядові за його мудрість і далекоглядність в нищенні еманципаційних рухів поневолених „славянських меншостей", а тепер витягають гармонійно веснянки з приводу клина, вбиваного в українське і білоруське громадянство при допомозі Даниловичів, Горемик, Алексюків і Павлюкевичів.

На плятформі знищення до краю українців і білорусинів тихо погодилися з урядом марш. Пілсудського всеполяки, пястівці, християнські демократи, словом весь обиджений перед роком центроправ. „*Слово Польске*" на радощах піддає урядові, які ще „протидержавні" партії треба знищити, захоплюється зростаючим порозумінням у с і х польських партій в справі зміни виборчої ординації до сойму і приноровлення виняткових самоврядних законів на українсько білоруській території та заповідає, що те порозуміння є трівке, що проти українців і білорусинів усе стане одностайний польський мур:

„Був би вже час, щоби в колах протидержавних і переворотових партій зрозуміли те і перестали дивуватися тому, що між їх становищем і становищем партій, що стоять на державному ґрунті, є провалля — і те провалля мусить поглиблюватися в міру консолідації держави".

Отже так представляється справа. Між пануючими і поневоленими все буде непрохідне провалля, все істнуватиме один фронт пануючих проти поневолених. Ясно, що це ставить нам перед очі конечність протиставлення ворожому фронтові і ворожим затіям. *Actio aequat reactioni* — це природне правило. На жаль, ми мабуть находимося в якомусь неприродному становищі, коли в нас не збудилася та природна реакція, спільна, тверда й обєднана. А вже пора, справді крайна пора, бож над нами висить Демоклів меч.

Менше „політична", але якраз тому більше щира львівська „*Газета Поранна*" без обиняків заповідає знищення нас до краю.

„Між народами істнують тертя й антагонізми, що нераз переходять у збройний конфлікт, якого вислід перетинає спірний вузол. Але в тих конфліктах істнує деяка державна рація, вища над симпатії й антипатії, інстинкти і відрухи. Та рація спричинює, що побідники і побіджені після скінченої баталії шукають зближення і находять те, що є компромісом, що обом сторонам робить можливим співжиття. На тих основах дійшла до порозуміння побіджена Німеччина і побідна Франція. Те саме наказувало колись Бурам з Трансвалю у відношенні до Англії й Англії у відношенні до них довести до укладу взаїмних відносин в спосіб не лише вимосимий, але корисний для обох сторін. Вкінці та сама рація вказала Польщі шлях до порозуміння з Чехословаччиною, хоч тешинська справа, впливаючи емоціонально, могла між обі держави кинути головню невгасимого конфлікту. Лише українці вибрали собі „кращу методу". Накинувши (?!) збройну боротьбу — програли її. А програвши її — вони одинокі в світі крім поклонників тої самої тактики, північно-американських індіян (що за „влучний" дотеп? — Ред.) — відкинули мир (? !). І як ті — програють далі, щодня поборювані силою, якій не можуть протиставитися. Не будемо пригадувати різних етапів тої „борби", того „*nego et odi*" української політики. Вистане, коли пригадаємо збойкотовані вибори до сойму, що позбавили представництва українців з Галичини, або таксамо поборювану конскрипцію, якої висліди, хоч д о с и т ь о д н о с т о р о н н і, мусять бути і є основою богатьох актів державної політики, або вкінці богато інших шкід, постійно спричинюваних внаслідок антаґонізму в ділянці господарській і культурній. Ті шкоди не мають нічого спільного з переслідуванням, тому що не має права жалітися на кривди той, хто відкидає мир. Є то реакція на акцію, є то процес, який — приносячи деякі втрати актуальній державній силі, **мусить** однак **довести до знищення української сторони**. Бо є це сторона слабша".

Поки-що не вдаємося в дискусію з цими твердженнями. Коли ми привели таку довгу цитату з „*Газ. Поранної*", то тільки тому, щоби ясніше і досадніше зазвучав останній акорд: *Ucrainam delendam esse*! — розуміється, цю Україну, яку можуть досягнути польські руки.

Знищення до краю — це є віз і перевіз польської політики у відношенні до нас. Чи витягнемо з того доцільну для себе науку?

Ф. Ф.

З життя Полісся.

За права рідної мови. — Кооперативи. — Церковне життя, — Просвіта. — РНО.

Берестє, 30. березня 1927.

Идучи за голосом і природним інстинктом цілого народу, пробуджується і наше Полісся зі сну, у який попало завдяки спільній роботі наших „клясових" і польських адміністраційних чинників. Нехай про це говорять слідуючі факти: У міській раді столиці Полісся м. Берестю засідає на 31. членів аж двох українців, котрі перейшли туда на спільній листі профсоюзів: Іван Паренюк і П. Зосамович. У місяці лютім поставили вони внесення, щоби на раді допустити як мову урядову також українську. Спротивився тому наказнний комісар і перервав підчас української промови р. Паренюка засідання. Оба українці зложили протест і опустили салю засідань, на другий день тойже комісар уступив зі свого непримиримого становища, повідомив про це листом обох радників і в той спосіб українська мова виборола собі на раді міста право горожанства. Таке саме право вибороли для української мови наші делєгати також в справі міських оголошень. Досі друкували їх лише по польськи: Внесок поставлений в тій справі на раді перейшов, але воєвідство уневажнило його тому, що на основі міського статуту, виданого ще генеральним комісарем східних земель, для важности такої ухвали треба кваліфікованої більшости. Після цього українська фракція ради повторила це саме внесення при кваліфікованім кворумі. Внесок перейшов звичайною більшістю — однак президент визнав його перепавшим тому, що не було абсолютної більшости. Протест фракції вирішило воєвідство на користь української мови. — Дня 24. ц. м. внесла українська фракція на повній раді деклярацію, в котрій заявляє, що не по-можуть ніякі декламації про соціяльне визволення мас, бо без забезпечення прав національних меншостей неможливе за-безпечення і соціяльних. З цього бачимо, що хоч фракція обох українських радних м. Берестя виступає офіціяльно під фірмою „Сель-Роба", то на ділі із сельробівською інтернаціональною програмою нічого спільного не має.

Від 20. II. до 20. III. ц. р. відбулись у нас „кооперативні курси", зорганізовані заходом „Просвіти", „Українського Кооперативного Банку" і кооперативи „Село", — Курсантів було 30 з повітів: Берестє, Кобринь і Дорогичин. Курсанти — переважно селяни. Окрім місцевих сил викладали на курсі ще й гості зі Львова проф. Галущинський про методику освітної праці і двох ревізорів Кр. Союза Рев. Кобилянський і Храпливий. Курси викликали серед населення і самих курсантів велике зацікавлення. Дехто з курсантів став заразже до організаційної роботи. — При „Українськім Кооп. Банку" відкрито „інструкторський відділ" для допомоги Ревізійному Союзові. Крім Банку, який має вже 270 членів, повстала у Берестю з днем 1. І. ц. р. кооператива „Село". По селах рух за кооперативами, а по кооперативах рух під кличем „самоозначення" тобто з такою тенденцією, щоби кооперативи, які були досі під польським патронатом і на польських статутах, переходили під патронат Ревізійного Союза Українських Кооператив у Львові. В церковному житті у нас нема порядку. Епископ Олександер Іноземцев в Пінську відноситься до нас крайно ворожо. Не даром пок. митр. Юрій назвав його Цудзоземским. Його дорадники: протоєрей Жуковський в Берестю, Шимановський в Пінську та бувший денікінський старшина, а тепер місіонар Поляков творять тріюмвірат, якого заданням є нищити все, що є в церковному житті українське. І так свящ. Малеша перенесено зі Стрільна до Мокран, пінського повіту за те, що працював у „Просвіті". Його діяльність и звали діяльністю спрямованою „к возбужденію религіозно-національной вражды". — Дяка українця Кватирука перенесли за те, що підозрівали його в праці для „Просвіти". Перенесли його з міста Кобриня, де має господарку, до Тевлі. В додатку і відси вигнало його староство коротким наказом: „Взивам пана до натихмястовеґо опущеня всі Тевлі — староста і т. д." Таким чином з Тевлі викинули його до Домачева. Взагалі наше духовенство жиє під терором Олександра Іноземцева і його побратимів. У більшости духовенства, по національности московського, по походженні ренеґатського, психольоґія рабська. Нечисленні виїмки, що працюють на народній ниві, підпадають теророві. На відносини ці звернуло вже увагу громадянство і проти цього протестує. Напр. перед святом Шевченка громадяне м. Берестя домагалися відправлення 13. III. ц. р. прилюдної Служби Божої і панахиди в українській мові. Стрінувшися з відмовою, звернулися до вищої інстанції і одержали такий характеристичний акт, котрий подаємо без змін:

Poleski Konsystorz Prawosławny Dn. 22. marca 1927 r. Nr. 1884 m. Pińsk. Do Ukraińskiego Towarzystwa Proswita w Brześciu n/B Odpowiadając na pismo tamt. z dn. 9. III r. b. Nr 212, Konsystorz Poleski powiadamia, iż zebranie diecezjalne dwa razy w rr. 1925 i 1926 wypowiedziało się w tym kierunku że nabożeństwa w diecezji Poleskiej muszą być odprawiane jedynie w języku cierkiewno-słowiańskim, względnie zajęte przez proboszcza cerkwi św. Mikołaja ks. kan. K. Znosko stanowisko jest wskazane i dość uzasadnione. Konsystorz nadmienia przytem że ze strony J. E. ks. Biskupa Poleskiego Aleksandra nie zachodzą przeszkody w odprawieniu nabożeństwa żałobnego (panichidy) za duszę św. p. poety ukraińskiego Tarasa Szewczenko w języku go macierzystym, w drodze wypełnienia prywatnego obrzędku religijnego — Ks. A. Zytyński, członek konsystorz w/r, sekretarz (підпис нечиткий.)

Один із священиків відмовився відправити службу божу за упокій Т. Шевченка лише тому, що члени „Русского Народного Объединенія" звернулися до нього (мають вплив у Олександра), з загрозою, що це буде його остання служба божа.

Тепер громадянство приготовляє протест до синоду. При „Просвіті“ в Берестю повстала Церковна Рада, до якої ввійшли представники сіл цілого повіту. Рада готовиться до Українського Церковного Зізду, який має відбутися 9. травня ст. ст. в Луцьку (давніше був скликаний на 25. березня ст. ст.).

По селах Полісся в парі з роботою на всіх ділянках національного життя йде також культурно-просвітянський рух. За останнього пів року в трьох повітах Полісся повстало біля 100 читалень „Просвіти“. Діється це наслідком стихійного пробудження національної свідомости головно між селянством. Сільська молодь покидає висунені сельхробівським пустим політикуванням гасла, і береться до освітньої праці. Навіть серед молоді, вразливої на всякі „ліві“ гасла національна справа виборола собі зрозуміння і стане на першому місці. Відчувається тільки велику недостачу інтелігенції та інтелігентних робітників на місцях.

Як вже пишемо про Берестє, то слід згадати, що наше місто є тепер столичним городом його „превосходітельства“ голови „Русского Народного Обединенія“ Короля. За часів УНР. був він ревним українцем, маніфестаційно говорив лише по українськи. Був членом-фундатором „Просвіти“ у Берестю і сам власноручно вписаний разом зі своєю дружиною у пропамятній фундаційній книзі „Просвіти“. Як був начальним лікарем у Берестї, то відправив відси всі сестри жалібниці лише тому, що не вміли по українськи. Але як прийшла польська влада, став „льояльним“, доробився майна, а тепер виавансував аж на „істінно-русскаго“ Короля мабуть в надії на „производство в сіятельство“...

Берестейський.

З актуальних справ.

Товариство опіки над українськими емігрантами.

Перед трьома роками засновано у Львові „Товариство опіки на українськими емігрантами“, яке мало заступити передвоєнне Тов. св. Рафаїла. На жаль, в створених умовинах те товариство не могло розвинути ширшої діяльности. Крім зовнішніх причин склалися на це і внутрішні причини.

Головною причиною слабкої діяльности цього товариства було загарбання його одною людиною, яка переміниla його в свою домену. Людина та, нездатна до пляновoї роботи, присвячувала увагу цьому преважному товариству лише остільки, оскільки це йшло по лінії її інтересів. Не диво, що те товариство не грало ніякої поважнішої ролі в нашому еміграційному рухові, наскільки він був неминучістю. В останніх часах ширше громадянство заінтересувалося долею цього товариства. Під напором публичної опінії призначено довго відтягані загальні збори товариства на день 30. березня 1927. Та посідачі цеї домени вже заздалегідь постаралися, щоби ці збори не відбулися. Вводячи в блуд членів, з розмислом поповнено важну неформальність, а саме оголошено загальні збори на 12 днів перед означеним речинцем — замісць на 14 днів, як цього вимагає статут. Наслідок цеї легковажної, з премедитацією поповненої „помилки“ був такий, що коли на заг. збори зійшлися члени товариства, голова повідомив, що збори не відбудуться з формальних причин. Та д-р Дм. Левицький вніс письменне домагання, підписане членами, щоби на порядок дня найближчих заг. зборів вставити як точку перевибір цілої Ради товариства.

Обовязком членів є припильнувати, щоби справді довести до негайного відбуття заг. зборів, перевірити дотеперішню господарку товариства, вірніше його одинокого дотеперішнього „господаря“ і пустити на шлях правильної діяльности цю важну установу.

Справа „Народнього Дому“.

Минулорічні спроби розтрати майна „Народнього Дому“ іменованим всепольськими „кураторами“ замашистим комісарем Львом Черкавським, пригадали ширшим громадським кругам цю преважну справу. Відбуте 11. травня 1926 р. прилюдне віче покликало до життя Комітет Оборони Національного Майна під проводом д-ра Костя Левицького. Заходами цього Комітету, підтриманого всім українським громадянством, та дякуючи становищу нашої національної преси вдалося в значній мірі не допустити до розтрати національного майна.

Однак комісарство Льва Черкавського висіло як страшна зм..., як постійна небезпека над одною з найстарших і найзасібніших народніх установ. Спільними зусиллями ріжних чинників нашого громадянства вдалося вкінці усунути цього небезпечного шкідника. Богато в цій справі зробив наш орган, а наслідком нашої послідовної оборони є затяжний процес з ексkомісарем. В тій акції усунення Л. Черкавського співділав теж видатно Комітет Оборони Національного Майна, внісши до компетентних надзірних над фондаціями властей умотивоване представлення про господарку Л. Черкавського в Білці, маєтности „Нар. Дому“. Це й рішило остаточно долю сильно протегованого всепольською камарилею комісаря.

Однак усунення Л. Черкавського не є рівнозначне з поворотом до правного стану, з поверненням цеї всенародньої установи в користь українського народу. Тому Комітет Оборони Нац. Майна на відбутому 31. березня засіданні під проводом д-ра К. Левицького постановив випрацювати фондаційний акт, який став би основою повороту до нормального функціонування цеї інституції.

Театральне мистецтво в УСРР.

„Березіль“ і його творець.

(Вимок з листа.)

Наше західно-українське громадянство цікавиться дуже життям на Радянській Україні, з окрема ж інтересують його дуже всякі прояви культурного розвитку та мистецьких досягнень. Кожний наш читач мав уже нераз нагоду читати на сторінках нашої газети про українську драму, а з окрема про нове українське театральне обєднання „Березіль“. Нове воно не тільки з назви, але нове тим розумінням та інтерпретацією драматичного мистецтва, що находять свій вияв у тому театрі. Творцем „Березіля“ був, як відомо, наш земляк, колись артист галицько-українського театру „Бесіди“ Лесь Курбас. Галицька суспільність знає його як талановитого, незвичайно культурного та освіченого артиста. Тепер же чула богато вісток про його творчу працю в „Березілі“, творчу до тої міри, що він відкрив нові перспективи для розвитку українського театрального мистецтва. Наша суспільність ставилася і ставиться до тих вісток з повним довірям, знаючи талант Курбаса.

Та треба знати, що й в „Березілі“ не йде творча праця легко, що й він і його творець мають свої світлі моменти, але мають попри те моменти розчарування. Шукання нових шляхів у театрі межує дуже часто з експериментованням. І тому не диво, що в цілому ряді експериментів одні можуть бути вдатними, а інші менше вдатними а то й зовсім невдатними. Самозрозуміло, що й люди і творці тих експериментів переживають то хвилі тріюмфу, то хвилі пригноблення, що випливає нераз з розчарування по невдалому експерименті.

На цю сторінку з діяльности „Березіля“ кидає ярке світло приватний лист одного артиста Галичанина з „Березіля“ до свого галицького приятеля. Ми покористуємося деякими вимками того листа, очевидно за згодою і з дозволу власника.

„У Радянському Союзі — пише автор — було досі два режисерські світила: Меєрхольд у Москві та Лесь Курбас на Україні. І як воно не дивно — та цього не зміниш — але оба ці світила як рівночасно засяяли, так рівночасно почали тратити блеск. Меєрхольд почав цей сезон „Ревізором“ Гоголя і... заломився. До речі кажучи, повстало два табори. Так зв. ліві мистецькі кола, що обожали Меєрхольда, відсахнулися від нього, а зате праві зблизилися. З того приводу розвинулася полеміка і праві... здали позиції (якщо такий термін може віддати обєктивну дійсність!). Постановки „Ревізора“ не признано вдачною і виставу зняли з репертуару. Щодо мене, то я ніколи не захоплювався Меєрхольдом. Його постановка — це демонстрація режісерських технічних засобів і більше нічого. В ній відсутна творча глибина, наслідком чого вистава виходить сухою, зимною, занадто вже формальною. При тому в усіх його постановках вдаряла несмачна т. зв. ідеольоґічна плякатність. Наш Курбас під тим оглядом стояв далеко вище Меєрхольда. Правда, він не викінчував педантично детайлів спектаклю, як це робив Меєрхольд, але зате давав глибокий зміст і великий мистецький помисл композиції постановки. Та це було давніще, нині — хоч як прикро про це писати — Лесь Курбас не виповнив покладаних на нього надій.

Був час, коли говорили про те, що він „видихався“, тобто вичерпався і більше творити не в силі. Я не вірив у це і думав, що перерву в його творчій ініціятиві спричинило кіно, де він працював цілий рік. Там йому теж не пощастило, бо деякі його картини для фільму відкинули. Був там навіть такий прикрий момент, що він малощо під суд не попав. Фактично кіно понизило його режисерську кваліфікацію. Наглядним доказом на те остання його постановка „Золоте черево“ Кромелінка, яким відкрив цьогорічний сезон у „Березілі“.

І коли „Ревізор“ у постановці Меєрхольда наробив богато шуму, то „Золоте черево“ Курбаса приняли „мовчазним негодуванням. Треба було бачити розчарування публики, яка орієнтуючися на заяви Курбаса в пресі, йшла оглядати комедію, а побачила на велике розчарування незвичайно нудний спектакль. В половині другої дії публика почала демонстративно виходити зі салі. Найприкрішим моментом було те, коли по третій дії поклонники Курбаса, а в їх числі і я, почали плескати та вигукувати „браво“, бажаючи таким чином підняти настрій. Вийшов Л. Курбас на естраду і довелось йому пережити прикрий момент, бо наші оплески були дужеріденькі і наслідки того слабі. Таким чином цілих майже три роки вичікувана нова постановка Л. Курбаса не вдалася. „Золоте Черево“ з репертуару зняли. Всім стало ясно, що світила: Курбас також як Меєрхольд почали гаснути.

Та їм на зміну прийшли молоді режисери, їхніж учні: в Москві Фйодоров, що виставив „Ричи Китай“ а на Україні Фавст Лопатинський, теж галичанин, що дав постановку „Сава Чалий“. Треба завважити, що цілий „Березіль“ був би захитався, якби не Ф. Лопатинський. Як відомо, „Березіль“ повстав був у Києві і там створив свій перший репертуар. До нього належали між іншим: „Шпана“ (по нашому „бранжа“), „За двома зайцями“ і „Жакерія“. З таким репертуаром приїхав „Березіль“ до Харкова. І тут почав працю над новим репертуаром. „Золоте черево“ Курбаса завело, а ситуацію врятував „Сава Чалий“ в постановці Ф. Лопатинського. Постановкою цеі песи почалась, можна сказати, нова доба в діяльности „Березіля“. Був і я на премієрі цеі вистави. Такого захоплення публики, як на цій виставі, я ніколи не бачив, а й сам подібного потрясаючого враження не переживав. Вся преса й критика приняла цю постановку не то прихильно, але з захопленням. До того вистава була ілюстрована також музикою композитора М. Козицького. Про цю останню писала критика самі похвали, а інтродукцію до останнього акту повитала як завдаток величавої музичної картини.

В постановку „Сави Чалого“ вложив режисер величезну працю. Починаючи від тексту (твір Тобілевича), який Лопатинський переробив і доповнив, подекуди цілком новими сценами, а кінчаючи на грі акторів і „монтажі“ постановки, все доказувало, що була це етапна постановка українського театрального мистецтва. Долучую до листа одну рецензію, дарма, що російську. Та роблю це нарочно, щоби тобі доказати, що навіть ті, які ніколи не хвалять нічого українського, в даному випадку змушені були хвалити. Мушу тобі ще сказати дещо про саму особу Лопатинського. Це цікава людина. Знаю я його працю ще з Києва. Коли Курбас був у Кінофільмі, тоді Лопатинський був мистецьким керманичем „Березіля“. Для його характеристики вистане навести те, що крім грандіозної постановки „Сави Чалого“ дав він рівночасно ще три інші постановки, а то: відкрив сезон у державному Дитячому Театрі власним твором „Козак Голота“; в держ. жидівському театрі дав постановку *„Die goldene Medine“* і знов у держ. Дит. Театрі „Міщанин шляхтич“ Моліера. Обі постановки в Дитячому Театрі я бачив і вони мене очарували. Лопатинський має за собою ще з Києва постановки „Нові ідуть“, „Машиноборці“ і „Пошились у дурні“ — всі виставлені в „Березілі“. Всі ті речі не тільки по формі, але й по суті стали під рукою Лопатинського цілком новими“.

Ось сторінка з життя „Березіля“, про яку ми не знали, а яка всеж цікава. Щож до Курбаса, то думаємо, що він ще стане творчим.

Орґанізаційний рух.

Повітові збори УНДО в Підгайцях.

Дня 25. березня ц. р. відбулися в салі читальні „Просвіти“ в Підгайцях на Старім Місті Повітові Збори Українського Нац.-Дем. Обєднання. Прибули делегати майже з усіх громад підгаєцького повіту. До президії зборів вибрано: о. Блазовського як предсідника, гром. Сулятицького господаря зі Старого Міста як його заступника і Гринька Скаскова з Божикова як секретаря. Вислухано три реферати. Адвокат д-р Степюк виголосив економічний реферат, в якому поруши земельну справу і покривдження селянського населення господарською політикою Польщі; він представив також програму Українського Національно-Демократичного Обєднання в економічних справах. П. Олександер Яворський говорив про шкільництво, представивши положення українського державного і приватного шкільництва в межах польської держави і зясувавши засоби боротьби проти ворожого наступу на українську школу. Політичний реферат виголосив гол. секретар Обєднання п. Володимир Целевич зі Львова, що зясував положення українського народу під теперішню хвилю, обговорив програму й тактику УНДО, справу громадської самоуправи і справу проєктів зміни виборчої ординації до варшавського сойму. Наприкінці делегат порушив організаційні справи партії. По рефератах вивязалася довша дискусія, в якій забирали голос численні громадяни, як Гринько Скасків, господар з Божикова, п. А. Ласовський, агент „Дністра“ й інші. Присутні подавали цілу низку конкретних фактів зловживань на полі громадської самоуправи. По дискусії вибрано Повітовий Народній Комітет у складі 10 осіб. Збори закрив палкою промовою адвокат д-р Гриць Стецюк, завзиваючи присутніх до витревалої праці в організованих рядах Українського Нац.-Дем. Обєднання.

Стрийський процес.

Розправа проти 43 робітників.

Присуд.

Стрий, 3. квітня 1927.

Оголошення присуду заповіджено на год. 12. в полудне, тому товпи народу зібралися перед суд. будинком. Заряджено гостре поготівля поліції у звязи з чутками, що мають відбутися демонстрації. В год. 4·30 предс. трибуналу суд. Лопушанський оголосив такий присуд: Обвинувачених було 43. Справу трьох виключено. Засуджені: Соколовський на 7 місяців, Вітрова 4 місяців, Бехер 3 місяці, Рогрицуляк 5 місяці, Добрянський 4 м., Розалія Гриб 4 місяці, Вагман 4 місяці, Саварин 3 м. Всіх тих засуджено за злочин публ. насильства. Обв. Клюбека засуджено на 7 днів арешту за викликання збіговища. Інших увільнено від обвинувачення. Всім засудженим, за виїмкою Соколовського, Грицуляка і Вагмана завішено виконання кари. Прокуратор не вносив спротиву. Оборона застерігла собі три дні до надуми, а в справі Вагмана зголосила відклик щодо висоти і безумовности кари.

Наглий суд у Львові.

Львів, 4. квітня 1927.

У справі М. Панькова, над котрим відбувся наглий суд у Львові за намагання вбивство родини Равхів у Дорнфельді, запав позавчора присуд. Трибунал з причини браку однодушности переказав цю справу судові присяжних.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

З китайських подій.

Англія домагається відшкодування від Китаю.

Льондон, 3. квітня 1927.

Англійський уряд уложив текст ноти, в якій домагається від китайських властей відшкодування для жертв насильства, доконаних у Нанкіні, покарання винуватих і гарантії, що на будуче подібні події не повторяться.

„Уестминстер Гезет" думає, що колиб Китай відкинув ультимат великих держав, тоді вони пішилися би на загальну демонстрацію фльоти, щоби приневолити Китай сповнити їх домагання.

Англія висилає військо.

Льондон, 3. квітня 1927.

Англійський уряд постановив вислати до Шангаю відділ піхоти з 3000 людей для скріплення тамошніх відділів англійських військ.

Держ. переворот у Китаю?

Льондон, 3. квітня 1927.

„Дейли Експрес" подає непотверджену вістку зі Шангаю, що китайська военна рада під проводом Чанг-Каі-Шека приготовила державний переворот, щоби прогнати комуністів із Китаю.

Приготування до революції в Альбанії.

Льондон, 3. квітня 1927.

Тутешня преса одержала вістку з Атен, що положення в Альбанії стає щораз критичніше. Ахмедові Зогу загрожує його шурин Тсено бей, що приготовляє революцію, звернену проти італійської супремації в Альбанії.

Румунський король умирає.

Париж, 3. квітня 1927.

Преса повідомляє, що румунський король Фердинанд приняв уже святі тайни. През. ради міністрів і голова опозиції Братіяну ствердили, що між ними є повне порозуміння в справі виключення князя Карла від евент. наслідства престолу. Бувш. наслідник престолу кн. Карло переслав з Парижа до румунського уряду телеграму з просьбою позволити йому приїхати до Румунії з огляду на стан здоровля батька.

Справа самоврядних законів.

Варшава, 3. квітня 1927.

В суботу відбулась конференція референтів проекту самоврядних законів при участи марш. Ратая. Ухвалено, що з отвоенням соймової сесії проект закону про сільські громади входить під наради повного сойму, а дальші проекти самоврядних законів (міст і повітів) предложиться повній комісії для переведення третього читання.

Над чим радили воєводи?

Варшава 3. квітня 1927.

Вчора в мін-стві внутрішних справ відбулися наради зїзду воєводів із цілої Польщі. Проводив нарадам мін. внутр справ Складковський. У нарадах узяло участь 16 воєводів, держ. підсекр. Ярошинський, директори деп. мін-ства внутр. справ і комісар м. Варшави. Промовляв теж кілька разів віцепр. Бартель. Воєводи обговорили в рефератах такі справи: організація адміністрації, упрощення й udноcтайнення канцелярійної праці в державі, злука властей I. і II. інстанції, воєвідське, повітове і громадське самоврядування, розбудова міст, справа повітових кас ощадностей, оживлення будівельного руху, вкінці поступовання в адм.-карних справах.

Більшовицький консулят у Львові.

Варшава, 3. квітня 1927.

Мін. Залеський уділив *exequatur* Семенові Кіриченкові, консулеві СРСР, на територіях львівського, волинського, тернопільського, станиславівського, люблинського і краківського воєвідства з осідком у Львові.

Молодий „Обвепольˮ.

Львів, 4. квітня 1927.

Вчора відбувся у Львові зїзд молоді „Обвеполю" („Обозу велькей Польскі"). На зїзді були м. ін. гр. Дзедушицький, віцепрез. міста д-р Штäль, ректор Павловський і інші особистости. Політичні реферати виголосили проф. Рибарський і радн. Бесядецький. Пополудневі наради мали довірочний характер.

Арештування фальшівників банкнотів.

Львів, 4. квітня 1927.

Вчора арештовано у Львові трьох купців, які пускали в обіг фальшиві 2-золотівки. Централею тої спілки була корінна крамничка Лібліха при вул. Лазаря ч. 5. Він продавав товари дешевше, як інші околичні купці, а зате видавав решту фальшивими двозолотівками і такимиж платив за закуплені товари. Арештовано теж Лібліхового шурина Бренера, власника галянтерійної крамниці при Жовківській вул. і його брата Якова.

Зі спорту.

Україна — Метал 5:1 (2:1).

Змагання між цими двома дружинами скінчилися повною перемогою „України". Жидівська дружина „Метал" показалася мало здисциплінованою і виявила великі недостачі технічні і тактичні. Зате намагала більше криком, в чому зрештою інші дружини у Львові до неї подібні. З того погляду „Україна" є гарним винятком і якби була окрема нагорода за спокійну, інтелігентну гру, то повиннаб її дістати дружина українська. В грі з „Металем" „Україна" перемогла легко. Особливо в другій половині „зішнурувала" була противника так, що він ледви дихав. Брамки для „України" зробили: Кобзяр (2), Грещук, Мурський і новоставлений член тріо в нападі Любчак, якого дебют в „Україні" повівся вповні. Разом з Мурським і Кобзярем та лучником Терлецьким буде це один з кращих нападів у Львові, що міг би бути небезпечний і А-клясовим дружинам. Суддя п. Верхола. Видців ок. 200.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

НОВИНКИ.

— Молодь „Рідної Школи" — Шевченкові. Молодь усіх львівських шкіл УПТ. устроює в роковини смерти Тараса Шевченка спільне свято в салі Т-ва ім. Лисенка, а саме в середу 6. ц. м. в 4. год. для молоді, в четвер 7. ц. м. в 5. год. для ширшої громади. Вступ за добровільними датками на „Рідну Школу". Треба надіятися, що українське громадянство міста Львова вишле в середу свою дітвору, а в четвер прибуде й саме громадно, щоб пошанувати память генія України та й піддержати національні почування української молоді.

— Ucrainica. В „Прагер Прессе" з 1. ц. м. обговорено зміст 2—3 тому „Наукового Збірника харківської науково-дослідчої катедри історії української культури" (Харків, 1926, стор. 278, 8°, Держ. Видавництво), присвяченого памяти пок. лінгвіста Потебні. У збірнику поміщено 18 праць, з того 7, що безпосередно торкаються наукової діяльности Потебні.

— Гарбарсько-білошкірничі курси у Львові. Як довідуємося, чотиромісячний курс гарбарсько-білошкірничий та фарбування футер, що його провадив з доручення Краєвого Промислового Патронату інж. хем. Кіндій Степан, уже покінчився. Метою курсу було вишколити практично й теоретично самостійних гарбарських і білошкірничих майстрів, а головну вагу кладено на присвоєння курсантами найновіших хемічних метод вичинки рослинної (виріб юхтів), хромової (виріб боксу), білої (виріб футер) і фарбування футер на взір німецьких метод. Успіх був уповні вдоволяючий, про що свідчила виставa, влаштована Краєв. Пром. Патронатом у Львові з праць курсантів. Учасниками курсу були хлопці, почавши від абсольвентів гімназії, кінчаючи на абсольвентах всенародньої школи. Слід замітити, що є це галузь промислу, яка стоїть у нас на низькім степені розвитку з причини недостачі фахових шкіл має у нас якнайліпші вигляди розвитку. Охочі, по повідомленням польських газет, можуть вписуватися щодня від 11—1 год. на найближчий курс у Краєвім Пром. Патронаті, Львів, площа Смольки ч. 3.

— Нові польські банкноти — плягіятом. Вже появилися в обігу нові польські 5- і 50-золотівки. Відомо, що з технічного боку попередні польські гроші були злі, а під мистецьким оглядом не витримували ніякої критики. Такі більше менше й нові банкноти. І коли 50-золотівки є ще гірші від попередніх, так, що про них нічого доброго взагалі сказати не можна, то 5-золотівки аспірують на мистецький вигляд, але щож... вони плягіят! Центральна фігура, клясична голова — украдена з наших 500 гривень, роботи славного мистця Г. Нарбута... Це польському артистові не личило би робити. Вона є тої самої композиції, того самого укладу форми й розміру, ще й у тім самім, характеристичнім для нас шестикутнику. І коли саме ця сторона на грошах добра завдяки оцьому плягіятивному місцеві, то друга сторона знову до нічого. Там намальовано робітника, що щось свердлує, або вірніше — злодія, що вертить діру в касі...

— Лікар-злочинець. Після славного паризького Ляндрі, що зігнав зі світа таємно 12 жінок, одним із найбільше „напружених" світових процесів був процес проти лікаря у Марсейлі д-ра Бугра, що скінчився цими днями. В ординацийній кімнаті Бугра найдено у шафі скриню з тілом касієра Румебе, в три місяці після його відвідин у лікаря. Румебе мав при собі 40.000 франків, які, як казало обвинувачення, спокусили Бугра його вбити. Слідство тягнулось рік. Більшість свідків малювала лікаря як льомбросівський тип. Але всі ті свідки були самі сумнівної вартости, з неясним минулим. На процесі в Екс Ля Провенс боронили Бугра як свідки два визначні лікарі, проф. Барраль з Ліону, який виключив можливість убивства і проф. Десґрез, що поставив гіпотезу смерти Румебе підчас „терапевтичного" лічення у Бугра. Але вся справа мала за богато темних місць і суд присяжних засудив обвинуваченого на довголітню вязницю. Оборонці Бугра будуть домагатися ревізії процесу. Ще більше людей пересвідчених, що Бугра — рафінований злочинець.

— Бойкот Форда. В державі Міссурі почалась енергійна пропаганда проти авт Форда між великими власниками крамниць і малими. Причиною конкуренція Форда, який основав власні великі крамниці для своїх робітників і продає товар усім, гуртом і в роздріб, по нижчих цінах, як в інших крамницях. На своїх крамницях мав Форд за рік 70.000 дол. чистого доходу.

— Ще один пророк. Жінка славного ґенерала Людендорфа пішла за його прикладом і почала низку прилюдних викладів на тему майбутности людства та Німеччини. Вона покликується на тисячлітню історію і тайни цифр, які кажуть, що 1932-ий рік буде змовою „чорних духів" проти Німеччини: жидів, масонів і... християнства. Пані ґенеральша балакає плавно та симпатично, але, як пише берлинська преса, занадто нагадує своїх пацієнтів: бо вона з професії лікарка нервових недуг.

— Боротьба з Академією „безсмертних". Читаємо, що паризькі крамничні дівчата до спілки із студентами приготовляють велику демонстрацію проти „40 безсмертних". Вони перейдуть у поході через Париж з манекіном „академика-безсмертника", якого серед окликів кинуть з моста в Сену. Причина? Фільольоґічна. Два тижні тому Академія на своїм засіданні у праці над офіціяльним словником відкинула слово „мідінет", назву загально приняту у паризькім жарґоні на означення працьовниць у крамницях, випадково взяту від слова „полудне" (12. год.) „міді". „Мідінетки" образились таким знехтуванням їх популярної назви і звідси демонстрація.

— Світова всячина. З Еспанії прогнано катальонського журналіста, який в одній статті доказував, що Прімо де Рівера не занедужав би, якби пив тільки воду; де Рівера простує офіціяльно, що не пив ніколи алькоголю. Як не як, а комусь з них двох сталася кривда. — У копальні вугілля в Токіо наслідком пожежі згинуло 136 шахтарів. — Німецький летун Льоосе установив новий рекорд швидкости лету: у 8 і пів год. 1000 км. — Автомобіліст Сеґрейв установив новий рекорд швидкости їзди: 333 км. на годину. — Вищий віденський суд рішив в однім новім процесі, що діти безвіроісповідних родичів можуть також бути безвіроісповідними. — Свято Бетовена у Відні скінчилось міжнароднім музично-історичним конгресом в університеті. Промовляли віденський історик музики проф. Аберт, проф. з Міляно Чезарі, проф. Дент з Кембрідж і письменник Ромен Роллян. Франц. професор Пріньєр підніс думку про потребу орґанізованої міжнародньої праці в музиці.

— Смерть Люцаттія. В Римі помер бувш. італійський премієр Люіджі Люцатті у 86 р. життя. Він був з походження жид. У 1867 р. став проф. унів. в Празі; у 1891 міністром скарбу і займав це становище 4 рази. Надовго перед війною став премієром. Після упадку його кабінету, коли його місце заняв Джолітті, він присвятився виключно науковій праці як економіст. Він належав до партії націоналістів. У 1899 р. відділ паризької Академії суспільних наук вибрав його своїм членом.

— Друкарський чортик. В 73 числі „Діла" в передовій статті п. п. „На шляху до стабілізації" вкралася немила похибка через недогляд складача. В першій шпальті на долині зложено: „На жаль, ця роля Польщі не вдалася", а має бути: „На щастя, ця роля Польщі не вдалася".

Дописи.

Золочівщина. (*„Праця" п. Івана Калиновича і його подвиги на загальних зборах Філії Т-ва „Просвіта".*) Після воєнного лихоліття переживав наш повіт важкі злидні і страшні хвилі в часі конскрипції і виборів до сойму, одначе тоді наше громадянство стояло одноцільним фронтом за народні інтереси, а в народі в повіті і в місті не було розєднання, до якого довів за кілька літ „праці" серед інтелігенції і народу п. Іван Калинович враз з учит. Лисецьким. Тих обох беззахисних панів примістило у себе українське громадянство, даючи п. Калиновичеві платну посаду в касі Народнього Дому і Тов. „Рідна Школа", а другому, п. Лисецькому, віддало управу місцевої української нар. школи в переконанні, що їхня праця буде доцільна і корисна для національно-культурної справи. Одначе покладані надії завели. „Редактор" Калинович, маючи повне удержання з народних грошей, почав згодом ріжні переходові фази і замість дбати про нац.-культурний розвиток читалень в повіті й місцевих товариств, почав годувати народні душі такими поганими думками і книжками, яких досі ніколи не подавала селянинові ані книжка з „Просвіти" ані її прелеґенти в розмові чи відчиті. В тій праці помагав йому п. Лисецький, який не погоджується з національним напрямом загалу громадянства і є сам трошки скривлений наліво. „Праця" п. Калиновича, що послуґувався нікчемною демагоґією і звичайними брехнями, дала свій вислід на загальних зборах філії Т-ва „Просвіта" в Золочеві дня 7. березня ц. р. На салю зборів спровадив він при помочі наганячів (як Іванців, Івасак і інші) около 70 делегатів читалень, не вибираних зовсім на місці заг. зборами, а просто ним назначених, і около 300 т. зв. гостей, узброєних в палиці. Тою „просвіченою" юрбою старався або розбити збори або евент. вибрати до нового виділу своїх людей в особах: Калинович — голова члени: проф. Ляхович, д-р Герета, Лисецький, Шипула, Савчук (у якого України „не било, нет і не будет"), Душеньчук, Дмитрак, Пиндик і т. і. Підчас зборів освічені Калиновичем люди, бачучи переважну більшість голосів членів-націоналістів, почали словно провокувати інтеліґенцію, називаючи членів, як мущин, так і жінок, хрунями, хамами, ба — що більше! — вуличними словами, а вкінці на команду своїх провідників припустили штурм, мовляв, „на панів і попів", стискаючи всіх до кута салі і кільком жінкам завдаючи удари в груди. Пишучому отсі рядки йде не лише про особисту образу інтеліґенції, йде про виказання того, що Калинович, який досі своєю працею в повіті не дав абсолютно нічого корисного народові, підніс тільки тому народові серед сприяючих для себе обставин дешевий клясовий клич і тим витворив серед селянства пожаданий для себе нездоровий і шкідливий для загально-національного інтересу фермент. Його метою було також в тім випадку відсунути від праці дійсних приятелів народу. Це тільки скромний образець з „діяльности" п. Калиновича. Ту його непочитальну „роботу" напятнували на зборах не тільки громадяни-націоналісти, але також сама родина п. Калиновича, яка не голосувала на його лісту, тільки на лісту національну. Годиться ще зазначити, що національно свідоме громадянство вибрало до нового виділу Філії „Просвіти" таких громадян, які досі лише корисно працювали на народній ниві і своєю працею придбали національно-культурним товариствам в місті Золочеві кілька домів, коли навпаки — праця п. Калиновича була шкідлива не лише в Філії „Просвіти", але також у „Українській Касі", де він був директором.

Наслідком того розбишацтва (бо інакше це годі назвати), що панувало на загальних зборах Філії „Просвіти", назначено на 11. квітня нові загальні збори філії. І от п. Калинович зачав нові приготовлення до тих зборів. У сельробівській „Волі Народа" він виписав, що „цілий націоналістичний" табор станув до боротьби з селянсько-робітничими представниками трудових мас" і взиває ті „трудові" маси до остаточної боротьби з націоналістами. Та це ще не все. Щоби зєднати собі до тої боротьби й москвофілів, написав він під відомим своїм псевдонімом „Демьянъ Лютаевъ" у ч. 196. „Русского Голоса" допис п. з. „Знаменіе времени", з якого так і пробивається ціла моральна вартість того типа. В тому дописові читаємо між. ін. таке:

„Въ последнее время, какъ это видно изъ газетъ, происходятъ на всемъ пространствѣ Галичины годовыя общія собранія филій О-ва „Просвѣты". Если внимательно присмотрѣться къ этимъ собраніямъ, то даже непредубѣжденный зритель долженъ замѣтить въ характерѣ ихъ что-то такое, отъ чего **сердце русскаго человѣка забьется сильнѣй** и наполнится радостью отъ предчувствія чего-то великаго, прекраснаго. На упомянутомъ общемъ собраніи 7. марта присутствующіе опредѣленно раздѣлились на двѣ части: одна, къ сожаленію большая часть состояла изъ священиков (срамъ), мѣстной интеллигенціи и отуманенныхъ ими самостійниками бредиями селянъ, а во главѣ ихъ стоялъ мѣстный адвокатъ, извѣстный мазепинецъ д-ръ Т. В. (Теодор Ванью). другой частью присутствующихъ, которая состояла преимущественно изъ сельской молодежи руководили редакторъ И. К. (Іван Калинович) и директоръ мѣстной русской (малорусской) школы Ф. Л. (Филип Лисецький)".

В дальшій части допису подається склад листи кацапствуючих до виділу філії, а політи сказано дослівно так: „Самымъ отрадным явленіемъ на этомъ общемъ собраніи было то, что среди голосовавшихъ за списокъ № 2 (на кацапсько-сельробівську лісту) было очень много начитанныхъ...

людей изъ Ляцкаго Великаго, Залѣсья, Плугова, Рыкова, Чижева, Трудовача, Сновичь и Бѣлаго Камня. Справедливость требуетъ замѣтить, что держались они на собраніи недостаточно парламентарно, однако я это обясняю стихійно проявившимся въ нихъ чувствомъ возмущенія и протеста противъ опротивѣвшаго имъ малепинства. Были ли они разагитованы или нѣтъ — неважно: они шли правильной дорогой, отдавая свои голоса противникамъ малепинскаго списка. Такъ само не смущаетъ меня и то, что кандидаты изъ списка № 2 не объявили на собраніи открыто, что являются приверженцами русской идеи, что можна объяснить тактическими соображеніями съ ихъ стороны. Такъ или иначе, а они дѣлаютъ великое дѣло. Знаменіемъ времени тутъ есть то, что народъ просыпается, что великая идея единой недѣлимой Россіи побѣдоносно прокладываетъ себѣ дорогу къ сердцамъ нашего народа, что идея эта, лелѣянная вѣками нашими предками, неуклонно приближается къ своему осуществленію. Наша задача — ускорить ея осуществленіе!"

Чиж треба ще ближче пояснювати той допис „Д. Лютаева"? Чиж не говорить він нам пророчисто, які людці взялися до боротьби з „Просвітою", з довголітніми надбаннями українського громадянства взагалі? Чиж не слід тих людців, а в першу чергу п. Калиновича, виелімінувати зпоміж нас — в інтересі самих наших товариств, в інтересі нашої великої справи? Справді крайня пора зіпхнути їх поза скобки нашого національного життя, тимбільше, що вони самі себе поставили поза ним! — **Учасник загальних зборів.**

Равщина. (*Не повезло „хлібоїдам"*). В неділю дня 27. березня ц. р. скликали два „хлібоїди" Олександер Кіщак з Любичі і Теодор Солодух з Гребенного, хлібоїдське збіговище в селі Гребеннім. На чолі хмари поліцаїв і агентів прибули з їх львівського центру Стовпюк і Величковський. На кількадесять присутних, які прийшли з цікавости побачити цю „паньствову" параду, мало не половина були саме ті поліцаї й агенти, які густою купою обступили обі птиці та купою відтак їх з ліхтарками відводили назад. На цім нібито-вічу „ухвалила" собі всякі „резолюції" чвірка Кіщак-Солодух-Стовпюк-Величковський, бо поза ними не піднеслася ані одна рука! Селяни, бачучи, що „віче" уладжують властиво якісь панки, стережені цілою хмарою поліцаїв, зразу співалися, що це за людці і з осміхом гляділи на комедію „за дурно". Повітовий Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання уладить в недалекому часі великі прилюдні віча в тому ж селі Гребеннім і по інших селах Равщини, на яких селянські народні маси будуть мати змогу висказатись, хто їм брат, а хто непрошений сват.

Юрко Гребеник.

Яворів. (*З документів часу.*) Громадський уряд у Курниках дістав недавно такий документ: „*Rada szkolna powiatowa. L. 345. Jaworów, dnia 1. III. 1927. — Do Zwierzchności gminnej w Kurnikach. Rozp. Kuratorjum O. S. L. z dnia 18. II. 927. Nr. I. N. — 1029/927. nie uwzględnia się żądań tamt. mieszkańców w sprawie zmiany języka nauczania w 3-kl. szkole powszechnej obecnie z ruskim językiem nauczania w Kurnikach, gdyż podane w deklaracjach niektóre dzieci nie były w dniu 1. września 1926 w wieku szkolnym, a wskutek tego złożone dla nich deklaracje nie są ważne. Pozostałe ważne deklaracje dla 14 dzieci w myśl art. 3 ustawy z 31. lipca 1924. poz. 766 i § 13, al. 3. rozporządzenia Pana Ministra W. R. i O. P. z 7. stycznia 1925. poz. 33. nie mogą być podstawą do żadnej zmiany*". — Дальше слідує поучення для громади на випадок відклику до міністерства і підпис інспектора. — Зазначується, що про якісь внесені до властей мешканцями згл. родичами тутешньої громади декларації за зміною викладової мови в минулім році зверхність громади Курник нічого не знає. Натомість певним є, що цею справою займався місцевий управитель школи Д. Глявати, поляк, що старається за всяку ціну перемінити викладову мову в тутешній школі і в цей спосіб оборонитися перед карним судовим і дисциплінарним доходженням по причині ріжних його старошляхотських подвигів. Цей панок і в цім році ходив по селі збирати підписи за зміною викладової мови, хоч в селі нема ані одного латинника; він мабуть знов пішле шкільним властям сфальшовані декларації, яких ніхто з родичів не підписав. Про цього „*działacza społecznego*" в свій час іще напишемо.

Громадянин.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

Евген Гребінка: ЧАЙКОВСЬКИЙ. — Історична повість з переднім словом і під редакцією Володимира Дорошенка. — Видання Товариства „Просвіти" ч. 598. Народня бібліотека ч. 34). Львів 1926 р. В книжці 4 кольорових ілюстрації кисти артиста маляра професора П. Холодного. Обем 144 стор. 8°.

Михайло Черкавський, сенатор: ВОСЬМИЛІТНИЙ ПІДРАХУНОК ЗИСКІВ І СТРАТ. (Промова, виголошена в польському сенаті). Політична бібліотека Українського Національно-Демократичного Обєднання. Накладом Володимира Целевича. Львів 1927 р. 132 стор. 16°.

Б. Герц: ПРИГОДИ КАЧУРИКА. Цікаве оповідання для дітей. Переклад зладила Галя Коробочка. Накладом М. Матвійчука. Жовква 1927 р. 124 стор. 8°.

Inż. M. Richter: Bezrobocie a kwestja mieszkaniowa. (Zamiast zasiłków — produktywna praca). Lwów 1927, 48 стор. 8°.

Халіда Едіб: „В ОГНІ" — повість з турецької визвольної війни, переклав Василь Софронів. Накладом „Червоної Калини". — Львів, 1927. Обєм 240 стор. 16°.

ЖУРНАЛИ:

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК. — Книжка 4, за квітень 1927 р. Річник 26. Том 92. Зміст: *Арсен Кара:* 1927 р.; Гнида; Пан та наймит; *Леонід Мосендз:* Сонет; *Дажбожич:* * *; *Галя Мазуренко:* Акварелі; *Василь Боруський:* Vita; *У. Шекспір:* Сон літньої ночі (кінець); *С. Левченко:* Памяти 1927 р.; *Е. Маланюк:* Буряне поліття; *Левко Ромен:* Там; *Віктор Приходько:* Мої спомини; *Галя Мазуренко:* Весна; *Мих. Кочегар:* Червоний терор на Летичівщині; *Артур Лютер:* Духове життя в новітній Росії; *Ж. Розенбах:* В провінції; *Д. Д.* Дві революції, Бібліографія; Нові книжки.

„НОВА ХАТА", журнал для плекання домашньої культури. Виходить раз на місяць. Рік III. Ч. 4. Львів, квітень 1927 р. Зміст: *О. Вергановська:* Мініятури; *М. Ф.* Перекладчиці Шевченка; *Оксана Л.:* Моя подорож на могилу Т. Шевченка; *Олена Федак-Шепаровичева:* У Карін Міхаеліс; *М. М.:* Школа радости; *Р. С.:* Наші мистецькі скарби! *І. Федорович-Малицька:* Українська артистка в концертовій салі; *А. Аверченко:* Вечером (перекл. Г. Ст.); Моди; Ручні роботи; Ріжні вісти; *Берізка:* Як заховати красу, свіжість і молодість; *С. Мишська:* Приписи; Ради господиням; Ілюстрації.

„СВІТ", ілюстрований журнал ч. 6. — Зміст: М. Рудницький: Чого ще в нас не зробили з Шевченка? — Д. Загул: Презії. — В. Стефаник: Давна мельодія. — І. Борщак: Шевченко у Франції. — Десяті роковини упадку царату. — Д-р Л. Луців: До історії чеських перекладів Шевченка. — Ю. Будяк: Радощі. — М. Конопницька: Капрі, (переклад В. Чапля). — М. Козоріс: Школа й українізація на Радянській Україні. — На Далекому Сході. — Д. Фальківський: Вже вечір стеле... — О. О.: Літературні анекдоти. — З промислу. — М. Кічура: Даремні мрії. — Смерть біографа Дікенса. — Ліцитація революційних видань. — Лист Василя Стефаника. — Твори В. Стефаника для української дітвори. — Жива мова й словник. — Достоєвський як видавець. — Венеція Сходу. — Михайло Арцибашев. — На Рідну Школу. — І. Еренбург: Неймовірні історії (далі). — Книжки й журнали надіслані до редакції. — Веселий куток. — Загадки. — *Ілюстрації:* Весна на полонині, світл. М. Сеньковський. — Т. Шевченко, автопортрет. — Волинський полк на вулицях Петрограду. — Бедіяг Монваліст, жінка-міністр. — На Далекому Сході: Транспорт анг. військ. — На вулицях Шангаю. — Тип китайського селянина. — Святий став. — Могила Б. Спінози. — Марія Сабат-Свірська. — Гарбарсько-білошк. курси у Львові. — Українська ремісничо-промислова бурса у Львові. — Аматорський гурток в Шибалині. — Амат. гурток Сокола III. Львів. — Михайло Арцибашев. — Ол. Новаківський: Наука.

„ЗИЗ", журнал сатирич.-гумору. Ч. 6. Львів, 1. IV. 1927.

»*SPRAWY NARODOWOŚCIOWE*«, — *czasopismo poświęcone badaniu spraw narodowościowych. Wydawnictwo Instytutu Badań Spraw Narodowych. Warszawa. Rok I. Nr. I. styczeń-luty 1927. Treść numeru: Od Redakcji; Z. K.: Spór o ważność zgłoszeń do szkół mniejszościowych na Górnym Śląsku; Ed. Maliszewski: Ludność litewska w Państwie Polskiem; Marjan Świechowski: Obecny stan szkolnictwa białoruskiego na Ziemiach Wschodnich; Polityka narodowościowa na Białorusi sowieckiej: Mikołaj Kowalewskyj: Rosyjskie kierunki polityczne wobec zagadnienia ukraińskiego. Adam Stebelski: Zjazdy mniejszości narodowych w Genewie; Kronika.*

„СВІТ ДИТИНИ" ч. 3. За березень 1927. Рік VIII. Львів. Зміст: Т. Шевченко: Хто такий Шевченко?; Минають дні; Як дітвора одного подільського села вшанувала 65-роковини смерти Батька Тараса?; Круглий сирітка; Сон пастушка; Сон; Оповісти Шевченкового діда Івана; Шевченкова могила; Дитячий вік Людвика Бетовена; Мені однаково; Як сонце верне?; Смерть Бетовена; Котик; Три шляхи; Хто більше зість?; Ділові рукавиці; Що я читав дітям; Світляні сильветки; Загадки; Розгадки загадок.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ", двотижневик для українського жіноцтва. Ч. 7. з 1. квітня 1927 р. Коломия. Зміст: *Дніпрова Чайка:* Безщасна; Жіночий рух за морем; Чергова конечність; *П. Кривоносюк:* Дві отруї і жіноцтво; Жіночий рух; *Маріяна Гондзієвська:* Харбін; *д-р В. Сіменович:* Засади американського бізнесу; *Prima aprilis*; З листів; *В. Ю. Кисілевський:* Жінки й кооперація в Канаді; Дніпрова Чайка (некрольог); Господарська частина; Ріжне; Веселий кутик; Оголошення.

„УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО", орган „Взаїмної помочи українського учительства" виходить раз на місяць. Рік XV. ч. 4. Львів, квітень 1927. Зміст: Шкідлива абстиненція; Культурно-освітна діяльність; В. О.: Інструкція; Проєкт фонду досмертної допоги; Оборона українського учительства; Вісти з окружних відділів; *Wychowanie w duchu państwowym;* Комунікат. Відгуки виборів; Конференція делегатів; Хроніка; Посмертні оповістки; Оголошення. До числа доданий: „Шлях навчання і виховання" педагогічно-методичний додаток „Учительського Слова". Ч. 4. Рік І. Зміст: *І. Ющишин:* Про шкільне самоврядування; Новим шляхом; Друга робітня; *Дубовецький:* Зразок осередку навчання; Міністеріяльні програми; Справа районових кооперацій.

ОПОВІСТКИ.

— **П. Ірена Гамчикевич** з Перемишля одержала на чеській техніці у Празі титул інжинера наук хемічних. 1859

Молодь державної вчительської семинарії у Львові уладжує в салі „Народнього Дому" дня 4. квітня 1927 р.

КОНЦЕРТ

у память 113 роковин уродин Тараса Шевченка. Початок о годині 6·30 вечером. Вступ за добровільними датками повище 1 зол., для молоді по 50 сот. 1861 1-1

Члени Гуртка Студентів Українців в Данціґу зобовязалися місто курення складати щомісяця датки на „Рідну Школу" і прислали як першу рату 22 зол., та кличуть другі українські студ. Тов-а в Данціґу до збирання датків на „Рідну Школу" в подібний спосіб. Шан. Жертводавцям складає щиро-сердешну подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1865 1-1

Коляда Закарпатської України для „Рідної Школи". Зорґанізуванням коляди для „Рідної Школи" на Закарпатській Україні занявся дуже дбайливо Комітет допомоги українським збігцям в Ужгороді. Датки на коляду для „Рідної Школи" зложили головно наші еміґранти і нечисленні автохтони та деякі наші симпатики-чехи на загальну суму 2347 Кч., а то: по 100: Медвідь Семен, Поливка-Кульчицький Павло, д-р Долинський Іван; по 73: Корженьовський Степан; по 60: Колцуняк Юлій; по 50: Бачинський Леонід, інж. Думка Гриць, інж. Яремкевич Петро, Чайка Степан; по 40: Дуб Константин, Никорак Михайло, Смеречанський Емануїл; по 35: д-р Бирчак Володимир; по 30: Білоус Володимир, Балицький Фердинанд, д-р Бращайко Юлій, Дворян Михайло, Гірний Теодозій, д-р Кривуцький Павло, д-р Пежанський Володимир; по 25: Андрієвський Віктор, Балицький Леопольд, Гмитройко Семен, д-р Лаврішко Ярослав, Струк Василь; по 20: Боднар Антін, Біличенко Михайло, Вотош Василь, Бойко Павло, д-р Бращайко Михайло, Дубик Гриць, д-р Гайворонський, Галізів Андрій, д-р Гупаловський Олекса, Ващук Теодор, В. В., Войтович Семен, Коссар Володимир, д-р Ключко Петро, д-р Лавецький Теодор, Мойш Павло, д-р Новаковський Михайло, Заклинський Корнило, Н. Н., Ульванський Володимир, Н. Н.; по 15: Дідик Андрій; по 12: Одинська Альма; по 10: Амброж В., Артимович Адріян, Баланчук Михайло, Бандрівський Дмитро, Бачинський Омелян, Дорош Осип, Дичка Іван, Дівнич Антін, Грамяк Михайло, Гренджа-Донський Василь, Іваська Василь, Коломиєць Дмитро, Кіріченко Семен, Кукуруза Павло, Юзвак Василь, Кохан Михайло, Куриленко Василь, Мигалка Михайло, Макарушка Оля, Оприш Іван, Піджарко Евген, Пап Стефан, Паржіскова Тамара, Поліщук Михайло, Приходько Олекса, Рудницький Іван, Стрипська Марія, Сородник Сень, інж. Трепет Марко, Вавра Лінгарт, Хомин Іван, Щурко Яким, Циганик Августин, Цимбрила, Заклинський Богдан, Животко Аркадій; по 7: Возаб Осип; по 5: Бах Д., Гаврищук Никола, Долинай Марія, Москалик Петро, Мороз Олекса, Ілляшевич, Машенко Іван, Олександрович Д., Панґльова Ірина, Сподарик Іван, Тимона Володимир, Цеглинська Ніна, Зезулін Ніна; по 3: Мошкович Мозеш. Крім цего переслав Антоневич В. збірку з Вкл. Бичків 75 і Кружок „Рідної Школи" з Пшібраму 267 Кч.

Хвальному Комітетові і всім шановним жертводавцям та колядникам складає щиро-сердечну подяку Головна Управа „Рідної Школи".

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.